

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 28 Март 2013 18:57

Симптомите на общественото недоволство във Варна, довело до оставката на кмета Кирил Йорданов, се виждат в гражданската активност при различни казуси, свързани с битките за достъп до обществена информация срещу властите в морския град още през 2012 г.

Този факт подчертаха днес от фондация „Програма достъп до информация” (ПДИ) при представянето си на [годишния си доклад за състоянието на достъпа до информация в България през 2012 г.](#)

В него са описани съдебните битки на различни граждани и неправителствени организации, включително и от Варна, свързани със стремежа на гражданското общество към прозрачно управление.

Един от тези случаи, които скандализираха обществото и застъпниците на правото на достъп до обществена информация през миналата година, е побоят и арестът на Кънчо Бонев, зам-председател на Обединено гражданско сдружение, което участва в протестите срещу застрояването на Морската градина във Варна. Инцидентът с Бонев се разигра в Службата по геодезия, картография и кадастър – Варна.

От ПДИ коментираха, че когато политическите партии говорят предизборно за прозрачно управление и го обещават трябва да знаят инструментариума, чрез който това може да направи. Един от най-важните инструменти е Законът за достъп до обществена информация (ЗДОИ).

Препоръките за по-голяма прозрачност

Адвокат Александър Кашъмов, ръководител на правния екип на ПДИ, представи препоръките на неправителствената организация, за постигане на по-голяма прозрачност и отчетност на институциите и улесняване на достъпа до информация за гражданите. Резюмирани те изглеждат така:

- Ратификация на Конвенцията за достъп до официални документи на Съвета на Европа.

- Изменения и допълнения в ЗДОИ с цел:

- да се овласти определен орган да отговаря за наблюдението и координирането изпълнението на ЗДОИ;

- да отпадне неясното основание за отказ „защита на интересите на трето лице”

- да се уеднаквят и детайлизират стандартите за активното публикуване на информация и да се предвидят санкции за неизпълнение;

- да се засилят и прилагат санкциите за нарушения на ЗДОИ.

- Да се въведат промени с цел прозрачност в Закона за обществените поръчки и

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 28 Март 2013 18:57

Закона за нормативните актове.

- Да се предвиди възможност за освобождаване на жалбоподателя от заплащане на деловодни разноски (изменение на чл.143 от АПК)

- Да се подобрят и уеднаквят вътрешните правила за достъп до обществена информация, които да включват: приемане на електронни заявления и отпадане на изискването за електронен подпис; задължение за подпомагане на заявителя; описание на начина, по който се предоставя частичен достъп до информация; ред за предоставяне на достъп до информацията по електронен път (чрез изпращане на електронна поща).

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 28 Март 2013 18:57

„Дано новите народни избраници се вслушат в тези препоръки, защото те гарантират по-прозрачно управление в страната”, допълни Гергана Жулева, изпълнителен директор на фондацията.

Липсата на координационен орган и проблемът с монополите

Една от основните причини за проблемите, свързани с достъпа до обществена информация, която тя посочи, е липсата на ясен независим орган, който да отговаря за наблюдението, координирането и контрола на дейността на институциите по прилагането на задълженията им по Закона за достъп до обществена информация.

Според юристите в ПДИ обществените протести могат да изиграят положителна роля в подобряването на правната рамка за достъпа до обществена информация, но преди всичко е необходимо политическа воля за необходимите законодателни промени. „Досега няма нито едно правителство от приемането на ЗДОИ през 2000 г., което да посочим като лидер на тема прозрачност”, подчерта адвокат Кашъмов.

Коментирайки проблемите в законодателството той отбеляза, че част от монополите в България не са задължени да предоставят достъп до информация. Задължени са тези дружества, които са с общинско или държавно участие над 50 процента, останалите не са. „Това е проблем с електроразпределителните дружества. В това отношение следва да се обмисли дали е необходимо да се промени закона, защото хората искат да знаят и имат право да знаят как се калкулират сметките”, посочи Кашъмов. Той допълни, че мастодонтите Националната електрическа компания и Българският енергиен холдинг също не са задължени да предоставят обществена информация, което е съществен проблем на енергийния сектор.

Юристът Дарина Палова от ПДИ посочи и друг проблем – достъпа до договори между институции и фирми. В повечето случаи властите отказват достъп до подобни договори с обяснението, че се засягат интересите на трети лица, а това са самите фирми.

Адвокат Кирил Терзийски представи конкретни съдебни дела, свързани с достъпа до

информация през 2012 г., които са включени и описани подробно в доклада.

Електронният достъп до обществена информация

От ПДИ обърна внимание и на проблемите с електронните заявления и искането на някои администрации на електронен подпис, което противоречи на закона. Адвокат Кашъмов посочи, че в развитите страни електронният достъп до информация свързан с понятието електронно правителство. По думите му то има три важни елемента – прозрачност на институциите, тоест електронна прозрачност; вторият елемент е прозрачност на участието на гражданите в процеса на взимането на решения, и третият – електронни услуги. „В България всичко е сведено до електронни услуги“, смята юристът.

Друг проблем е непубликуването на списъци на разсекретените през годината документи. Статистиката посочва, че през 2012 г. нищожните 0,5 процента от централните органи на власт, областните управи, общините и останалите държавни ведомства са огласили подобни данни. Най-упорити са секретните служби, които отказват всякаква информация, твърдейки, че всичко е класифицирана информация, свързана с националната сигурност на страната.